

Tomas Öhman
Avfallsstrateg

Tomas.ohman@ekero.se

Avfallstaxa 2021

Dnr TN20/45-005

Sid 1 **Introduktion**

Bakgrund

Sid 2-7 Avfallsverksamhetens kostnader 2019-2023

Sid 8 Avfallsverksamhetens intäkter 2019-2023

Sid 10 Sammanställning prognoser för över- och underskott

Sid 11 **Utveckling av förslagen i taxa 2021**

- Höjning av rörliga avgifter och grundavgiften
- Fri utkörning av sopkärl erbjuds inte längre
- Slamtömningsavgifter höjs
- Avgiftshöjningar på extrabeställningar och slamtömningschema för tankar införs och befintligt slamtömningschema för slambrunnar uppdateras.
- Gröna påsen, informationssatsning
- Vidareutveckling av slamschema

Sid 16 **Avgiftsjämförelse med andra kommuner**

Introduktion

Avfallstaxan 2020 ökade, som planerat, intresset för att byta till sopkärl med mindre volym. Detta har inneburit nedgångar på intäktssidan och ökade kostnader kopplade till kärlinköp och utplacering av dessa kärl. Detta i kombination med en än så länge utebliven minskning av kärlavfallsvolymen och ny förbränningskatt, stora ökningar av avfallsvolymer till ÅVC, viss minskning av intäkter för skrot och ökade slammängder, innebär sammantaget att taxan inför 2021 föreslås höjas.

I nuläget är mer förutsägbarhet på intäktssidan önskvärt, vilket innebär höjda grundavgifter. Styrkan i styrningen mot det minsta kärlet bör också försvagas, och på sikt kommer avgiften för det minsta sopkärlet behöva återställas, eftersom de nu blivit så många att de inte längre kan subventioneras. Hur stor återställaren blir beror tex på hur mycket avfallsmängderna (eller kostnader generellt) kan komma att minska.

I taxa 2021 kommer den rörliga och påverkbara delen inte vara lika stor som tidigare. Grundavgiften återgår till att i princip täcka grundläggande kostnader för Skå ÅVC och adminutgifter. Slamavgifterna föreslås också, i stort, täcka sina egna kostnader.

Med förslaget som ligger antas avfallsverksamheten ha hämtat tillbaka en stor del av nuvarande underskott till 2023. Avgiftsökningar i kombination med fokus på att förbättra diverse avtal, borde kunna innebära en budget i balans 2023.

År 2020 har, pga införda åtgärder mot coronasmittan, medfört att invånare har vistats hemma mer än annars. Det märks genom ökade mängder hushållsavfall både i återvinningsstationer och på Skå återvinningscentral. Mängden insamlat kärllavfall har dock varit konstant. Det finns dock exempel på kommuner som räknar med 10-15% högre kärllavfalls- och slammängder för helåret. Med en sådan coroneffekt på Ekerö hade behandlingskostnaderna varit 0,75 miljoner högre, något som kanske förhindrades genom byten till mindre kärll.

Bakgrund

Här följer en genomgång av kostnader under åren 2019 och 2020, och prognos för 2021-2023.

Verksamhet	2019	Prognos 2020	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023
Kärلتömning (inkl kärllbyten)	7 630 000	9 280 000	8 000 000	8 090 000	8 240 000
ÅVC Drift	5 231 000	5 350 000	5 453 000	5 562 000	5 673 000
ÅVC utveckling	0	458 000	100 000	102 000	104 000
Farligt avfall	385 000	467 000	400 000	408 000	416 160
Slam/fettinsam	4 070 000	4 127 000	4 210 000	4 290 000	4 380 000
Slambehandling	2 378 000	2 500 000	2 550 000	2 601 000	2 653 020
Omhändertagande av ÅVC-fraktioner	2 300 000	3 213 000	2 346 000	2 392 000	2 440 000
Optisk sortering	4 850 000	5 200 000	5 690 000	5 800 000	5 920 000
Löner och kapital	2 431 000	2 479 000	2 528 000	2 579 000	2 630 000
Kundservice och passerkort	2 210 000	2 286 000	2 331 000	2 378 000	2 426 000
Slamschema, utveckling	-	100 000	100 000	-	-
Gröna påsen, utveckling	-	-	100 000	-	-
		Index 2 %	Index 2%	Index 2%	Index 2%
Övrigt	1 300 000	400 000	408 000	416 000	425 000
Totalt miljoner	32,8	35,9	34,1	34,6	35,3

Helårskostnaden för 2020 uppskattas utifrån verkliga kostnader t.o.m. juli -20.
Prognoserna 2021-2023 inkluderar ett indexpåslag på ca 2 % per år.

Kärltömning (inklusive inköp och utkörning av kärl)

Miljöstyrningen mot mindre sopkärl (med bättre källsortering som mål), har inneburit att det mindre 140 liters kärlet nu är kommunens vanligaste. När 2020 snart är till ända kan vi också börja ta hänsyn till utfallet. 1360 nya 140 literskärl har hitintills (inköp och utställning=874 kr) kostat $1360 \times 874 \text{ kr} = 1,2$ miljoner). Uppskattningsvis kommer ytterligare 300 kärlbyten göras under 2020 och året landar då tillslut på totalt 1660 byten, till ett pris av 1,45 miljoner. 2020 slutar då på $7\,630\,000 + 1\,450\,000 = 9\,080\,000$. Med index-uppräknigen för 2020 på 2,2 % så hamnar notan runt 9 280 000 kr.

2021 uppskattas ytterligare 170 byten göras, till en kostnad av $170 \times (874 - 600) = 47\,000$ kr (§23 i taxan ger möjlighet till ett fritt byte av kärlstorlek, men vi föreslår att det tillsvidare tas bort (600 kr motsvarar drygt självkostnadspriset för utkörning)). Bedömningen är att åtgärden dämpar kärlbytestakten något, vilket leder till mer förutsägbara kostnader/intäkter. Total kostnad för 2021 hamnar då med indexuppräknig på $(7\,630\,000 + 46\,000) \times 1,04 = 8\,000\,000$ kr.

2022 beräknas inga större mängder kärlbyten göras. Enbart indexhöjningen ger $7\,630\,000 \times 1,06 = 8\,090\,000$ kr.

2023 beräknas heller inga större mängder kärlbyten göras. Enbart indexhöjningen ger $7\,630\,000 \times 1,08 = 8\,240\,400$ kr.

Inför taxa 2020 fastslogs i tjänsteutlåtandet "Det är svårt att förutspå hur styrning mot mer källsortering förändrar kärllparken. Om många väljer ett mindre sopkärl och därmed ett billigare abonnemang kommer intäkterna att sjunka. Å andra sidan borde då även mängden kärllavfall minska som leder till minskade behandlingsskostnader. Men det är omöjligt att säga var vi landar. Därför har vi valt att i taxa 2020 inte ta höjd för sådana dynamiska effekter."

Vi kan nu konstatera att relativt många har bytt till mindre sopkärl till följd av miljöstyrningen i taxa 2020. Tyvärr har inte kärllavfallsmängderna minskat på önskvärt sätt. Detta måste kompenseras på intäktssidan.

ÅVC drift

Kostnadsutvecklingen är kopplad till uppskattade indexhöjningar.

ÅVC utveckling

Denna kostnad blev oförutsedd högre pga att i vintras när omläggning till annan larmcentral skulle ske, så stod det klart att bevakningssystemet behövde uppdateras.

Annat som gjorts är asfaltering, linjemålning, byte av planlager och byte av bomsystem. Relativt mycket service och underhåll gjordes alltså 2020 vilket kommer hålla nere sådana kostnader några år framåt. Noteras bör dock att slitaget är enormt på en anläggning som denna, och kontinuerlig service och underhåll är absolut nödvändigt. Avfallsverksamheten har en ständig dialog med entreprenören hur kostnaden för olika åtgärder på ÅVC ska fördelas oss emellan.

Farligt avfall, hantering och behandling

Den relativt höga slutnotan för 2020 går i linje med att alla ÅVC-fraktioner har ökat under året.

Slam- och fettinsamling

Slutnotan för 2020 uppskattas bli 4 127 000 kr och kostnadsutvecklingen därefter kopplas till indexhöjningar.

Slambehandling

Mängden slam från enskilda avlopp (för behandling i Ekebyhov) ser ut att under 2020 öka med 6%, vilket sannolikt kan förklaras med att mer tid spenderats hemma. Detta bör vara en coroneffekt som kommer avta, men eftersom det är oklart hur beteendemönster kommer se ut framöver räknar vi med en fortsatt högre nivå på slammängder, och indexuppräknningar på det.

Omhändertagande av ÅVC-material

Alla insamlade fraktioner på ÅVC har ökat kraftigt detta år, och därmed också kostnaderna. En fraktion, vars destruktionskostnad är hela 1800kr/t, som sticker ut speciellt är impregnerat trä med en 53% uppgång. Vissa sommarveckor i år var denna fraktion fördubblad mot en normalvecka.

Diagram över utvecklingen av avfallsmängder till ÅVC

Sedan 2016 började ÅVC-avfall per invånare sjunka, sedan 2019 bröts dock den trenden för att 2020 bli rekordstor. Prognosen är 257 kg/invånare 2020, mot 222 kg 2019.

På helåret ser mängderna ut att öka från 6316 ton till 7414 ton (+17%) och kostnaderna från 2 300 000 kr till 3 213 000 kr (+40%). Om man antar att denna relativt stora ökning är en coronaeffekt, så är det emellertid rimligt att vi redan 2021 återgår till 2019 års kostnad, och därefter indexhöjningar.

Optisk sortering och omhändertagande av kärlavfallet

Kärlavfallsmängderna ser ut att på helåret öka med 1 % i år. Den totala mängden kärlavfall sjunker alltså inte, trots att nästan 1400 hushåll bytt till mindre sopkärl. En viss nedgång i avfallsmängden kunde skönjas under våren, en trend som tyvärr bröts i april. Juli 2020 låg tex 16% högre än juli 2019.

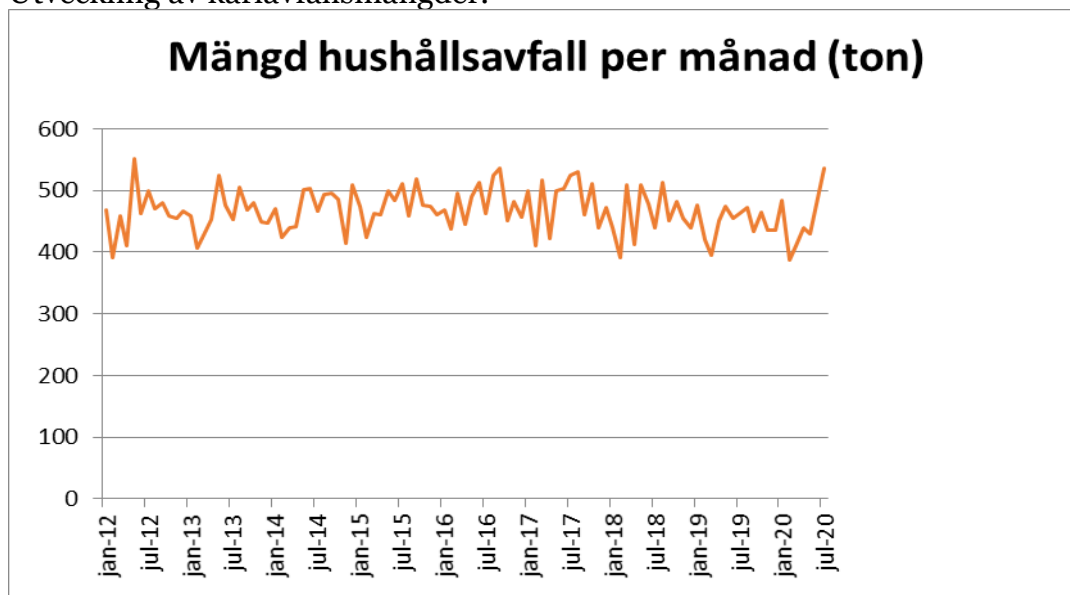
Från Förpackning- och tidningsinsamlingen har statistik inkommit som visar på en ökning av inlämnandet på återvinningsstationer motsvarande 12% mer insamlat material jan-juli 2020, jämfört med motsvarande period förra året. Detta visar att invånarna källsorterar mer.

De allmänt ökade avfallsmängderna beror sannolikt, under detta "coronaår" på den högre närvaron i hemmet under arbetsdagar och semester.

Utifrån totalt uppskattade insamlade mängder för 2020 räknar vi dock med att Ekerö ligger kvar på 190 kg kärllavfall/invånare och år (samma som 2019). (totalt i Sverige samlades det 2017 in 2,2 miljoner ton mat- och restavfall, vilket ger 224 kg per invånare i snitt (Avfall Sveriges rapport 2017:26). Vid den jämförelsen står sig Ekerö väl). Att just kärllavfallet inte ökar ett sådant här år kan bero på övergången till en kärlpark med mindre volym.

Införandet av Bostadsnära insamling (BNI) var av regeringen tidigare bestämt till årskiftet 20/21, men införandet är uppskjutet. Detta hade troligtvis hjälpt till att minska mängden kärllavfall. Denna hjälp kan vi nog inte räkna med än på några år.

Utveckling av kärllavfallsmängder.

Kärllavfallsmängderna kommer 2020 troligtvis ligga kvar på 190 kg kärllavfall/invånare och år (samma som 2019). En viss trend nedåt har dock pågått sedan 2017.

Varför minskar då inte kärllavfallet kan man fråga sig. En förklaring kan vara att många som bytt till 140liters kärll hade dessförinnan ett 190liters, och om många av dessa hushåll inte nyttjade 190 kärlets volym fullt ut, så förklarar det delvis den konstanta sopmängden. Man kunde helt enkelt packa soppåsarna lite mer så får samma mängd plats i en mindre volym. I vissa fall lämnas soppåsar bredvid (som naturligtvis inte plockas med), dessa hushåll kanske kommer gå tillbaka till ett större kärll. Soppförarna vittnar dock även om hushåll som bytt från 370 liters till 140 liters och att det tycks fungera utmärkt. De säger att ungefär hälften av gjorda byten har inneburit bättre källsortering, hälften har resulterat i högre packningsgrad. Vi tror emellertid att denna satsning gör att folk successivt får upp ögonen för sortering och att leva mer avfallssnålt.

Nuvarande miljöstyrning täcker ca 60% av den totala tömda kärllvolymen, dvs resten

är kopplat till lägenheter och verksamheter och där har miljöstyrning inte implementerats på samma sätt. Mängderna därifrån kan ju ha ökat lika mycket som en eventuell minskning från villahushåll.

Behandlingskostnaden har för kärlavfallet gått från 920 kr/ton 2019, till 970 kr 2020, och med den nya förbränningskatten på 75 kr/ton (som 2022 kommer ligga på 125 kr) till 1045 kr/ton. Trots att behandlingsprisökningen är betydande så har inte våra kostnader ökat i samma takt. Det beror på att när sorteringsverket är trasigt, skickas kärlavfallet till direktförbränning (som bara kostar 66% av kostnaden för optisk sortering), och detta har tyvärr (i alla fall ur miljösynpunkt) skett en del under året.

Om sorteringsverket fungerar optimalt faktureras vi 1045 kr per ton och med nuvarande volymer skulle årskostnaden ligga på ca 1045 kr/ton x 5446 ton=5 690 000 kr. Vi anser att det är denna kostnad Ekerö bör ta höjd för kommande år, och därtill kommande indexhöjningar.

Admin

I adminposten ingår löner, kapitalkostnader, kundservice och passerkort.

Utveckling av slamschema

Insatser behöver göras för att effektivisera slamtömningarna genom att lägga över även fasta tankar på schema. De avsatta pengarna kommer framförallt finansiera olika konsulttjänster.

Gröna påsen, utveckling

En mindre infoinsats har 2020 genomförts tillsammans med infoavdelningen utan att belasta vår budget. Men för att nå målen i Avfallsplanen måste mer insatser göras 2021.

Övrigt

I posten övrigt under 2020 ligger kostnader som kan kopplas till extrakostnader vår entreprenör har haft pga de många kärlybytena. Andra saker är tex serviceavgifter till branschorganisationen Avfallsverige och egenkontrollen av deponin på Skå.

Under 2019 var denna post högre, det beror inte på en speciell utgift, men för att rangordna de största så är det admintjänster som Roslagsvatten fakturerat, Roslagsvattens efterfakturering av mobile-licenser, juristkostnader, plockanalys, medlemskap Avfall Sverige, brevutskick inför taxa 2020, egenkontroll deponi mm

Avfallsverksamhetens intäkter 2019 och 2020, med prognos för 2021-2023

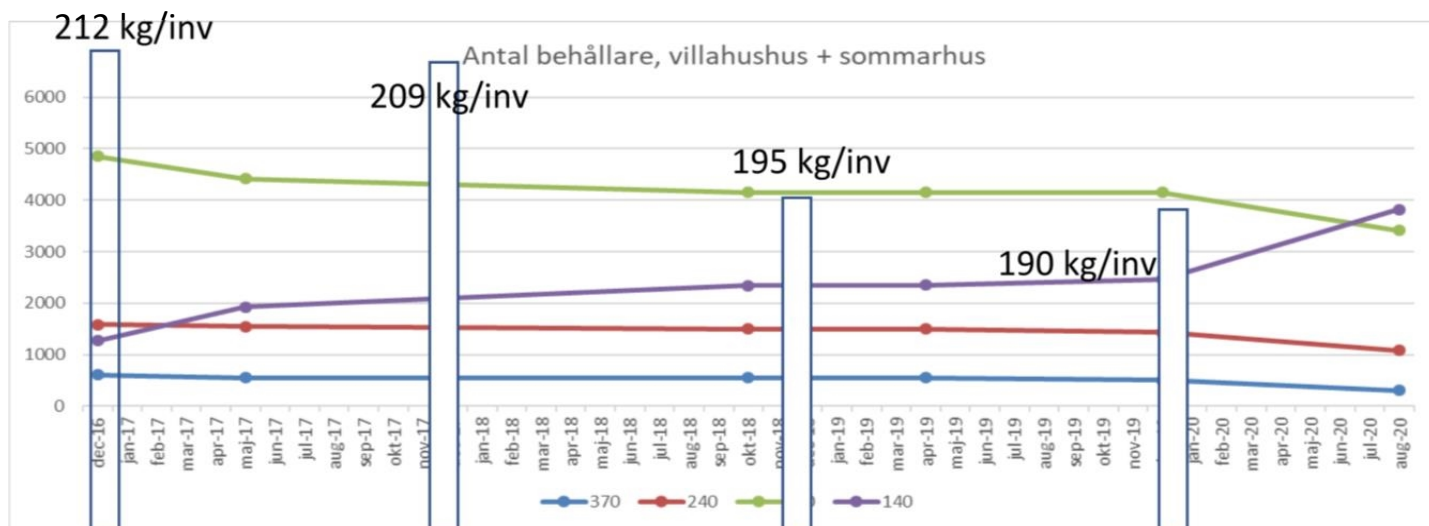
För att säkra en större intäktsbas föreslås att grundavgifterna höjs mer än de rörliga avgifterna. Intäkterna på slamsidan är något osäkra mot bakgrund av att tankar planeras läggas upp på schema 2021 och det är svårbedömt hur många budningar som kommer ske 2021 och framåt.

Typ av intäkt miljoner	Intäkter 2019	Delvis prognos 2020	Prognos 2021	Prognos 2022	Prognos 2023
Kärlavfall rörlig avgift	19,25	17,9	18,3	18,3	18,3
Kärlavfall grundavgift	6	6	10,5	10,5	10,5
Slam- och fettavgifter	6,6	6,6	7,4	7,4	7,4
Totalt	31,9	30,5	36,2 (+ 19 %)	36,2	36,2

Kärlavfall, rörliga avgifter

Genom utdrag ur kundhanteringssystemet kan en bild över nuläget fås över aktuellt antal av olika abonnemang. Med det som grund kan olika framtida situationer simuleras genom att prova olika prisbilder och framtida fördelning mellan abonnemang i kärlparken. De intäkter som prognosticeras bygger således på den förväntade fortsatta ökningen av 140 liters kärll, och som en följd en minskning av de övriga.

I grafen nedan visas kärlparkens förändring för villahushåll. Den miljöstyrande taxan från 2017 innebar att 140 kärlets popularitet ökade. Kärlytestakten planade sedan ut, för att i taxa 2020 ta fart igen, vilket visas med den lila grafen.

En relativt stor omfördelning av sopkärl har skett under 2020. Alla större kärl har blivit färre till förmån för 140liters kärlet, som numera är det vanligaste bland hushåll. 2016 var kärllavfallsmängden 212 kg/inv, 2017, 209 kg/inv, 2018 195 kg/inv, 2019 190 kg/inv, 2020 prognos 190 kg/inv. Mängdtrenden sedan 2017 är alltså nedåtgående, förhoppningsvis är 2020 bara ett hack i kurvan pga coroneffekter.

I tabellen nedan visas hur många ytterligare kärlybyten som förutspås och vilken påverkan på intäkterna som det skulle innebära.

Exempel på intäktsminskning till följd av fler mindre kärl med billigare abonnemang.

				Intäktsförändring, kr, 2020	Intäktsförändring, kr, 2021	2022
Sopkärl Volym liter	Antal dec-19	Antal aug-20	Förändring i antal	1360 gjorda byten och 300 förväntade	170 förväntade byten	0 byten
140	2460	3820	+1360	$(1360st+300st) \times 360 \text{ kr} = +597\,600 \text{ kr}$	$+170st \times 460kr = +78\,200 \text{ kr}$	0
190	4150	3410	-740	$(740st+200st) \times 1540 \text{ kr} = -1\,447\,000 \text{ kr}$	$-100st \times 1540kr = -154\,000 \text{ kr}$	0
240	1430	1080	-350	$(350st+50) \times 2500 = -1\,000\,000 \text{ kr}$	$-50st \times 2960kr = -148\,000 \text{ kr}$	0
370	500	310	-190	$(190st+50) \times 4210 = -1\,010\,400 \text{ kr}$	$-20st \times 5890 \text{ kr} = -117\,800 \text{ kr}$	0
	8540	8620	+80	-2,8 miljoner (om alla hade bytt vid årskiftet 19/20)	-0,34 miljoner (om alla byter vid årsskiftet 20/21)	

Intäktsförändringen fås genom att beräkna bortfallet av intäkter när vissa abonnemang försvinner, respektive tillskottet av intäkter för tillkommande abonnemang. Rörliga kostnader för olika kärlabonnemang är 360 kr för 140 liters, 1540 kr för 190 liters osv. Summorna gäller för abonnemang som ändras precis vid årsskiftet, så är emellertid inte fallet eftersom de flesta byter någon gång under året och betalar då olika avgifter olika kvartal.

Prognosen för 2020 bygger på de intäkter vi ser inkommit t.o.m. Q3, extrapolerat för helåret men avvägt mot att intäkterna kommer sjunka något baserat på antagandet att 300 ytterligare byten till mindre kärll sker under sista kvartalet. Q4 kommer inte heller innehålla intäkter från fritidshus.

Uppskattningen är att intäkter för - och rörliga avgifter för helåret 2020 slutar på ca 17,9 miljoner.

Grundavgifter har hållits relativt låga på Ekerö för att den påverkbara rörliga delen ska vara större. I taxa 2021 föreslås emellertid att dessa höjs från totala 6 till 10,5 miljoner för att kompensera för intäktsbortfall på den rörliga sidan.

Fördelning av grundavgifter på olika kundkategorier

	År 2020 (kr)	Intäkter, milj	År 2021 (kr)	Intäkter milj
Villor	650	4	1150 (+77%)	7,2
Lägenhet i flerfamiljshus	500	1,2	850 (+70%)	2
Sommarhus	500	0,6	850 (+70%)	1
Verksamheter	350 exm	0,17	700 exm (+100%)	0,28
Intäkter, miljoner		6		10,5

Grundtanken är att grundavgifterna i princip ska täcka kostnader för Skå ÅVC och där insamlat avfall, och adminkostnader.

Sammanställning av prognoser för under- och överskott

Intäktstappet pga styrning mot mindre kärll, ökade kostnader pga inköp och utkörning av kärll, utebliven minskning av kärllavfallsvolymen och stora ökningar av avfallsvolymer till ÅVC innebär sammantaget att avfallsverksamheten kommer ligga på ca -5,4 miljoner när 2020 är slut.

Vi avser att hämta in underskottet fram till 2023. Det kommer innebära en relativt hög höjning av avgifterna i taxa 2021, och om behov finns även i taxa 2022. Om coroneffekter avtar snabbare och invånare övergår till mönster som rådit tidigare kommer förhoppningsvis höjningen 2022 kunna bli mindre. Förmodade kostnader för 2021 är lägre än 2020, vilket beror på antagandet att takten på kärllbyten avtar.

Ett osäkerhetsmoment i prognoserna är att vi inte kan säga bestämt var varken intäkter eller kostnader hamnar, eftersom invånare naturligtvis även fortsättningsvis kan välja billigare abonnemang. I detta scenario har vi försökt uppskatta kärlparkens fortsatta förändring.

När nu 140 abonnemanget är det vanligaste så kommer dess avgift på sikt behöva höjas successivt. Hur stor återställaren blir beror tex på hur mycket avfallsmängderna (eller kostnader generellt) kommer minska.

Andra osäkerhetsmoment är indexutveckling, producentansvaret för insamling av returpapper, tillkommande skatter, den planerade bostadsnära insamlingen osv.

Återhämtningsstakten för budgetbalans

	2019	2020	2021	2022	2023
Kostnad	32,83	35,9	34,1	34,6	35,3
Intäkt	32	30,5	36,2	36,2	36,2
Balans	-0,8*	-5,4	+2,1	+1,1	+0,9
Akkumulerad summa		-5,4	-3,3	-2,2	-1,3

*minusposten från 2019 kan kvittas mot tidigare överskott.

Resultatet är uppskattat enbart med stöd av prognosticerade intäkter och befintliga kostnader med indexhöjning på 2 %. Det skulle innebära ett fortsatt minus 2023, men Avfallsverksamheten ska noga se över kostnadssidan och på så sätt sikta på balans iallafall.

Utveckling av förslag i taxa 2021

I taxa 2021 höjs den rörliga avgiften på alla villaabonnemang med 100 kr (0 kr på 190 liters kärlet) och 15% rakt av på övrigt. Grundavgifterna höjs med 350-500 kr.

Helårsabonnemang för kärlavfall för villahushåll. Sommarabonnemangen höjs på motsvarande sätt med hälften, dvs 50 kr.

26 tömningar /år Kärlovoly	Taxa 2020	Taxa 2021	Förändring %	Förändring kr
140	360	460	+28 %	+100
190	1 540	1 540	0 %	-
240	2 960	3 060	+3 %	+100
370	5 890	5 990	+1,7 %	+100

Styrningen mot det billigaste abonnemanget kommer att försvagas något.

Exempel på vanligt abonnemang för kärlavfall från flerbostadshus/ verksamhet

52 tömningar/år Kärlovolum	Taxa 2020	Taxa 2021	Förändring%	Förändring kr
660	9 990	11 489	+15%	+1 498

Att ha en relativt hög avgift på sopkärl i gemensamhetslösning är i sig ett styrmedel för att sortera ut förpackningar, eftersom volymen lätt kan anpassas genom att ta bort kärl när avfallsvolymer sjunker.

Grundavgifterna föreslås höjas med 350 – 500 kr.

	Taxa 2020, kr	Intäkter, milj	Taxa 2021, kr	Intäkter milj
Villor	650	4	1150 (+77%)	7,2
Lägenhet i flerfamiljshus	500	1,2	850 (+70%)	2
Sommarhus	500	0,6	850 (+70%)	1
Verksamheter	350 exm	0,17	700 exm (+100%)	0,28
Intäkter i miljoner		6		10,5

När intäkterna kopplat till de rörliga avgifterna sjunkit finns möjligheten att ta igen en del intäkter genom att höja våra relativt låga grundavgifter.

Att avgift tas ut för utställning av nytt sopkärl

För att få bättre kostnadstäckning och en något lugnare period med avseende på kärlbyten föreslås att kunden får betala 600 kr (drygt självkostnadspris) för utkörning av nybeställt sopkärl. I §23 i nuvarande taxa ges möjlighet till ett fritt byte av kärstorlek, men vi föreslår att den möjligheten tillsvidare tas bort.

Slamtömningsavgifter höjs med 20% (slutna tankar höjs mer för att en utjämnning ska ske mellan avgifter för slamavskiljare och slutna tankar).

Ambitionen för slamavgifterna är att dessa ska bära sina egna kostnader, dvs täcka slamhämtningskostnaden, slambehandlingen i Ekebyhovs reningsverk och 25% av de administrativa kostnaderna, dvs Roslagsvattens kundservice, löner och kapitalkostnader (kostnader för passerkort är dock avdraget).

Kostnader som slamavgifter bör täcka

Tjänst	Kostnader kopplat till slam
Slamhämtning	4 127 000
Slambehandling Ekebohovs renverk	2 500 000
25% av admin (exkl passerkort)	0,25 x (2 479 000+2 286 000-650 000 passerkort) = 1 030 000 kr
Summa	7 656 000 (om slamavgifterna drog in denna summa bär slamkollektivet helt sina egna kostnader)

Förslag på slamavgifter i taxa 2021

Slambrunn Volym	Ordinarie schemalagd hämtning	Extrahämtning inom 5 dgr Slambrunn	Extrahämtning inom 3 dgr Tank	Jour inom 24 h
<1,5	950 (+19%)	Tillägg 500 (+78%)		3900 (+14%)
1,6-3	1225 (+19%)	Tillägg 500 (+78%)		3900 (+14%)
3,1-6	1980 (+19%)	Tillägg 500 (+78%)		3900 (+14%)
>6	402 (+20%)			
Slamtank Volym				
<1,5	950 (+25%)		Tillägg 500 (+22%)	3900 (+14%)
1,6-3	1225 (+25%)		Tillägg 500 (+22%)	3900 (+14%)
3,1-6	1980 (+25%)		Tillägg 500 (+22%)	3900 (+14%)
>6	402 (+20%)			

Avgiftshöjningar på extrabeställningar och slamtömningschema för tankar införs och befintligt slamtömningschema för slambrunnar uppdateras.

Antalet slamtömnings i slutna tankar varierar mycket från månad till månad. Det beror på att innehavare av slutna tankar själva ska beställa tömning vid full tank. De som inte beställer tömning blir tömda under Q4, vilket innebär en puckel av ordrar under årets sista månader. Sammantaget blir orderläget ryckigt och oförutsägbart. Upplägget innebär också att avlämningen av slam på reningsverket blir ojämn, och

vissa perioder lämnas så mycket slam att driften av reningsverket, enligt uppgift, påverkas negativt. Vi har därför tagit fram ett förslag att även lägga in tankar på ett fast tömningsschema, enligt en liknande modell som de flesta andra kommuner redan har.

För att styra mot ett jämnare flöde i slamhämtningen önskar vi minimera antalet oförutsedda extrabeställningar genom att göra de schemalagda tömningarna billiga relativt extrahämtningar. Med denna typ av upplägg kommer det vara mer lönsamt att lägga upp en extra schemalagd tömning till ett billigare pris, än att chansa och beställa en extrahämtning om det skulle behövas.

Som visas i tabell över slamtömningspriser är priset för en extrabeställning inlagd. Den är satt så att det självklara valet blir att lägga upp sin slamanläggning på korrekt antal schemalagda tömningar, och göra det med lite marginal. Behovet av tömning kommer naturligtvis variera, men tanken är att anläggningarna ska läggas upp på schema som täcker det större behovet.

De högre avgifterna för extrahämtningar avses börja användas när det uppdaterade slamtömningsschema är på plats, förhoppningsvis vid årsskiftet.

Exempel med slambrunn

Slamvolym 1,6-3 m³	Tömningar/år	Taxa 2020	Taxa 2021
	2	En schemalagd och en 5 dagars budning 1031 + 1311 kr	2 x 1225 kr schemalagda
		2342	2450

Skillnaden mellan att ha två schemalagda tömningar med nya taxan är inte stor jämfört med att ha en schemalagd och buda en tömning i taxa 2020.

Exempel med slamtank

Slamvolym 1,6-3 m³	Tömningar/år	Taxa 2020	Taxa 2021
	2	1 st 10-dagars budning och en 3 dagarsbudning 980 + 1390 kr	2 x 1225 schemalagda
		2370	2450

Skillnaden mellan att ha två schemalagda tömningar med nya taxan är inte stor jämfört med att ha en schemalagd och buda en tömning i taxa 2020.

Exempel på skillnad att bara ligga på schema eller komplettera med budning i taxa 2021. Exempel med slutna tank.

Slamvolym 1,6-3 m³	Tömningar / år	En schemalagd och en budning	Bara schemalagda tömningar
	2	$1225+(1225+500)=2950$	$2 \times 1225=2450$

Avgiftsstrukturen innebär att det finns incitament att välja schemalagda tömningar.

Troligtvis kommer körlistor för varje vecka eller tvåveckorsperiod upprättas. Slambrunnarna, som nu ligger i det befintliga slamtömningsschemat med tömningsperioder på mellan en till tre månader, kommer liksom tankarna också ingå i dessa nya körlistor.

I uppskattningen av intäkter från slamentreprenaden finns en osäkerhet hur många budningar som kommer göras framöver. Schemat och taxestrukturen bör minimera budningarna, men troligtvis kommer några ändå beställas. Som avgifterna är satta nu och givet att det inte blir många budningar eller akuttömningar, så kommer slamintäkterna ligga runt 7,4 miljoner, dvs 250 000 kr saknas för att slammet helt ska täcka sina kostnader. Det är rimligt att tro att slamavgifterna måste justeras nästa år igen beroende på hur intäkterna utvecklar sig.

Förväntade positiva effekter av att slambilarna kan hämta systematiskt är minskade avgasutsläpp, minskat vägslitage och buller. Slamkunder kommer också veta vilken vecka (eller tvåveckorsperiod) deras anläggningar kommer tömmas. Förhoppningsvis kommer en tömningsavisering också kunna göras.

Avsätta 100 000 kr för insatser i syfte att öka användandet av matavfall som resurs

I de tre senaste statistikkörningarna på Ekerös kärlavfall har 2018 uppmätts 10 viktprocent gröna påsar, 2019, 14 % och 2020 knappt 14 %. Mot bakgrund av att vi vet att det finns ca 40 viktsprocent matavfall i kärlavfallet, ligger insamlingsgraden lågt. Om det ska finnas verkligt värde i att sortera ut matavfallet måste insamlingen öka. Det kan vara intressant att notera att avfallskollektivet betalar 1045 kr/ton för avfall till sortering, samtidigt som direktförbränning bara kostar ca 689 kr/ton (av vilka 75 kr är den sk förbränningsskatten). Det blir ca 2 miljoner extra för just denna sorteringstjänst. Nu måste ju matavfallsinsamling erbjudas på något sätt, men det är olyckligt att betala så mycket för så lite, med vetskap om att 86% av kärlavfallet nu ändå går till förbränning. Vi föreslår därför att 2021 avsätta resurser för att på något sätt öka insamlingsgraden.

Förutom de miljöskäl som ligger bakom matavfallsinsamlingen, så finns även ekonomiska. I dagsläget bedöms ca 1400 ton ($5400 \text{ ton} \times 0,4 - 5400 \text{ ton} \times 0,14 = 1404 \text{ ton}$) matavfall inte läggas i gröna påsen. Att skicka detta avfall till förbränning, istället

för rötning, kommer med full förbränningskatt snart kosta 125 kr/ton x 1 404 ton, dvs ca 180 000 per år.

Avsätta 100000 för utveckling av slamtömningschemat.

Förutom att avfallsverksamheten kommer ta en del kostnader för denna utveckling 2020, så kommer det sannolikt finnas behov att arbeta mer med denna fråga även 2021.

Avgiftsjämförelse med andra kommuner

Ekerö och Eskilstuna är kommuner som har gröna påsen, övriga har separat matavfallskärl, vissa har gångavståndstillägg, vissa taxor har heller inte uppdaterats på några år. Exakt antal m³, hämtintervall, hämtvolym kan variera. Vissa kommuner har behovshämtning osv, således är det missvisande att jämföra rakt av. Siffrorna är till för att få en grov uppfattning om prisnivån. Rött betyder högre (eller lika) pris jft med Ekerös taxa 2021. Alla priser är cirkapriser.

Grund- och rörliga avgifter för kärltömning och slam, en jämförelse med närliggande kommuner. 660 literskärl gäller flerbostadshus/ verksamheter

	Grund-avgift villa	Grund-avgift fritidshus	Grund-avgift lägenhet	Grund-avgift företag	Rörlig avg 190 liter 26 hämt/år	Rörlig avg 140 liter 26 hämt/år	Rörlig avgift 660 liter 52 hämt/år
Nyköping	1 188	645	146	1 188	2 111	451	7 310-12 184
Upplands-Väsby	500-1 700	250-850	500-1 500	950	(32,5+27,5)26 =1560	(32,5+27,5)26=1560	5 720-11 440
Håbo	1 829	1 084	1 060	925	1 153	850	8 900
Vaxholm	1 433	1 339	882	661	1 390-2 671	1 189-2 283	7 330-15 130
Järfälla	950	-	530	520	1 370	1 070	7 660
Eskilstuna	1 898	1 500	1 174-1 710	726	1 069-5 048*	-	5 102
Tyresö	964	468	655	494	2 224 (5 m gångavstånd)	1 103	7 486 +900 (matavfall)
Ekerö	650, höjning till 1150	500, höjning till 850	500, höjning till 850	350, höjning till 700	1 540	360, höjning till 460	9 990, höjning till 11 490

Både Ekerös hämtavgifter och grundavgifter ligger lägre än många andras. *Notera Eskilstunas mycket höga avgift för osorterat kärlavfall, dvs om hushållet inte sorterar ut matavfall (i denna kategori skulle tyvärr många hushåll på Ekerö hamna).

Totala kostnader för hushållsavfall för kommuner med samma folkmängd som Ekerö, kr exmoms. Röda siffror ligger högre än Ekerös.

2019							
Kommun samma folkmängd	Totala kostnader hushållsavfall inkl slam	Totala kostnader hushållsavfall exkl slam	Total drifts- kostnad slam	Grundkostnad Administration hushållsavfall, totalt	Insamling mat- och restavfall	Totala taxebaserade intäkter exkl slam	Varav intäkter från grund- avgifter
Ale	29 083 000	27 305 000	1 778 000	3 989 000	15 382 000	27 742 000	6 553 536
Boden	22 858 000	21 238 200	-	3 938 300	3 511 965	-	-
Danderyd	28 798 300	28 331 248	453 302	4 226 819	13 358 939	27 734 005	
Gislaved	29 263 632	26 754 632	2 509 000	3 791 000	9 878 000	22 726 000	9 898 000
Karlshamn	24 964 003	18 296 170	2 265 783	4 402 050	12 712 818	36 667 665	34 552 154
Nässjö	30 394 000	27 900 000	2 700 000	7 500 000	11 400 000	21 560 000	
Upplands-Bro	27 384 854	25 228 844	2 156 010	5 228 840	10 460 534	25 702 900	12 810 200
Ystad	25 794 774		1 167 000	5 641 000	9 808 000	24 608 000	
Ekerö	34 000 000	26 400 000	7 600 000	4 800 000	8 000 000	28 000 000	10 500 000

Här kan man grovt jämföra kostnader/ intäkter (utdrag ur Avfall Web).

Slamhämtningspriser i andra kommuner, slamavskiljare och slutna tankar

	Brunnsstorlek 3-4 m ³
Nyköping	Schema 1 321 Budad 2 309
Upplands Väsby	Schema 630 Budad 795 Jour 2 350
Håbo, taxa 2017	Schema 1 261 Budad 1 837 Jour 2 411 – 3 939
Vaxholm, taxa 2016	Schema 2 150 Budning 2 700 Jour 4 500
Järfälla	1140+(55 kr/m ³ *4m ³) = 1 360
Eskilstuna	Schema 1 079-1 524 Budad 1 211
Tyresö	Schema 1 170 (inkl behandlingsavgift) Budad 1 358 Jour 3 370
Ekerö	Schema 1 225 Budad 1 725 (1 725 för tank) Jour 3 900

Röda priser ligger högre än Ekerös